

Det var skjønnheten som reddet den foreldreløse. Man godtok henne uten reservasjoner i *adelsstandens* intimitet. Den italienske syersken var det ingen som husket. Heller ikke Ana fikk lov til å nevne henne i det hele tatt, etter tantenes uttrykkelige ordre. Man hadde glemt alt, til og med farens republikanisme, alt: det var en altomfattende tilgivelse. Ana tilhørte standen; hun æret den ved sin skjønnhet, som en fullblodshest med silkepels bringer heder over stallen, og til og med familien, til en stormann.

De adelige frøkner misunte ikke Anita meget, siden hun var fattig. For dem var skjønnheten av sekundær betydning, de betraktet medgiften og klærne som mer verdifulle og trodde at de gode *partier* – de frierne som var akseptable – tenkte det samme. De visste hva de hadde å holde seg til. Ved mottagelser, baller, utflukter på landet, manglet ikke *niesen* beundrere; de unge herrer av aristokratiet var nesten alle mer eller mindre skjulte libertinere; de ble tiltrukket av Anas skjønnhet, men ville ikke gifte seg med henne. Hver enkelt av de adelige ungpikene kunne nøye seg med å forby sin trolovede – sin vordende ektemann – å forsøke å forføre den foreldreløse, i alle fall i den vordende ektefelles nærvær. Om ikke Ana passet seg, tenkte de kvinnelige arvingene, kunne hun bli kompromittert til ingen nytte. Det var ikke sannsynlig at hun kunne gifte seg inn i aristokratiet. De rike unge adelige søkte de rike unge adelsdamene, deres likemenn; de fattige adelsmennene søkte sin redning i den nye delen av Vetusta, i Indianerkolonien, som aristokratene kalte amerikanernes bydel. En plebeisk indianer, en Vespuccio – som man også kalte dem –

betalte dyrt for den fornøyelsen å bli svigerfar til en person med adelstittel, eller i det minste en fin herre med aner.

Tantenes beregninger når det gjaldt Anas giftermål, var ikke blitt endret av niesens store skjønnhet. Hun ville ikke bli gift med en adelsmann fordi hun var vakker; det måtte hun avstå fra, heller la henne gifte seg med en styrtrik plebeier. I mellomtiden måtte de være på vakt og gi småpiken advarsler.

– I den fine verden i Vetusta, sa doña Anuncia, må man opptre på en måte som er meget vanskelig å lære.

Skjønt det var litt pinlig å forklare denne likevekten eller måten å opptre på, og spesielt for en frøken som offisielt ikke skulle vite noe om noe, og doña Anuncia befant seg i den kategorien, ble de to søstrene enige om at det var uomgjengelig nødvendig å gi piken instruksjoner.

Det var ikke ofte Ana fikk lov til å uttrykke sine egne ønsker, smak og avsmak, og langt mindre når det dreiet seg om tantenes preferanser, men en aften kunne hun ikke la være å uttrykke sin mening da hun alene vendte tilbake fra en intim liten sammenkomst hos familien Vegallana.

– Har du moret deg? spurte doña Anuncia, som var blitt sittende i spisestuen ved den store peisen mens hun leste føljetongen i *Nyhetsstidende*. (Hun var liberal når det gjaldt føljetonger.)

– Nei, tante, jeg har ikke hatt det morsomt. Og jeg ville helst ikke dra tilbake dit uten følge av Dem. Når jeg drar alene...

– Hva? utbrast doña Anuncia, og anmodet sin niese gjennom den skarpe tonen i dette enstavelsesordet om ikke å komme med kritikk av noen type mot den art sammenkomst hun satte høyest.

– Når jeg går alene... kjeder de unge herrene meg for meget.

Det var ikke det hun egentlig ville si. Det forstod tanten godt, men hun ville ha større klarhet og svarte:

– Kjede deg, kjede deg! Forklar Dem, unge dame. Synes De ikke at selskapslivet i Vetusta er fint nok?

Bruken av De og den ironiske tonen fikk Ana til å forstå at doña Anuncia var misfornøyet.

– Det er ikke det, tante; det er slik at der er noen... svært frekke... Jeg vet ikke hva de innbilder seg. De ønsker ikke at jeg skal være dyster, alvorlig, sky...

– Selvsagt ikke.

– Men da skal de ikke være frekke. Om Obdulia gir dem lov til visse ting... så vil ikke jeg, ikke jeg.

– Jeg vil heller ikke at du sammenligner deg med Obdulia. Hun er... en hvemsomhelst, jeg vet virkelig ikke hvorfor de mottar henne i selskapet; og bare fordi hun gjør seg til, og sier hun er en intim venninne av markisen og hennes døtre, kan hun tillate seg hva som helst. Du tilhører adelsstanden.

– Ja, men det er ikke bare Obdulia som finner seg i... det jeg ikke vil finne meg i. Selv Emma, Pilar og Lola tillater fortroligheter.

– Ikke et ondt ord om markiens døtre, skrek tanten, reiste seg og lot Werther falle ned på det slitte teppet.

«Jeg er et esel,» tenkte hun, «jeg burde ha tiet stille.» Hver gang hun sviktet sin beslutning om ikke å motsi tantene, følte hun et slags samvittighetsnag, likesom en kunstner som har begått en feil.

Doña Agueda kom inn. Hun hadde hørt samtalen inne fra kabinettet. De to søstrene så på hverandre. Øyeblikket til å forklare hvordan man opptre, var kommet.

– Hør her, lille Ana, sa den perfekte kokken med honningsøt stemme, du er en ung pike, og selv om vi vet lite om verden, har vi fått en viss erfaring, gjennom det vi har sett.

– Akkurat, gjennom det vi har sett hos de andre.

– I den verden du er kommet inn i, og som du med rette tilhører, er det nødvendig... med en særlig måte å opptre på.

– Akkurat, en særlig måte.

– Spesielt når det gjelder samvær med menn. Du vil ha lagt merke til at i nærvær av andre, vil de som tilhører standen aldri unnlate å overholde en strikt og omhyggelig... vel, sømmelighet.

– Som er det viktigste, sa doña Anuncia, som en som ramser opp de ti bud.

– Du har aldri sett Manolito, Paquito, den unge baronen, viscomten, eller Mesía, som ikke er adelig, men omgås dem, overskride grensen for det passende... Men når det gjelder intime selskap, der det bare finnes mennesker av vår egen stand, der er det en annen sak.

– En helt annen sak, sa doña Anuncia som forstod at hun som den eldste, måtte fortsette å forklare hvordan man opptre.

– Siden vi alle er i slekt, fortsatte hun, nærmere eller fjernere, behandler vi hverandre som det, og hverken om de kommer nær deg for å snakke, eller om de kommer med tvetydige og alltid vitige hentydninger til hvor vakre skuldrene dine er, eller hvor vel-dreiet det er, det lille de har sett av dine ben når du stiger ut av vognen; ikke for noe av dette, eller av litt mer, om det da ikke skulle være meget mer, må du hverken bli forskrekket eller rystet, eller virke fornærmet.

– På ingen måte, støttet doña Agueda henne.

– I motsatt fall viser du at du vet mer enn du bør vite. Din uskyld hjelper deg til å finne deg i alt dette.

– Slik er Pilar, Emma og Lola.

– Men...

– Men, lille venn...

– Men man kan ikke vente at...

– På ingen måte...

– Om noen skulle gå for langt, det man kaller å gå for langt, særlig hvis han tar det på alvor og komplimenterer deg (et ord fra doña Anuncias ungdom), komplimenterer deg etter alle kunstens regler, vær da på vakt; la ham bare snakke, men la ham ikke røre

deg. Av den som går på frierfotter til deg, må du ikke tåle klyping og heller ikke noe som ikke er harmløst. Å bli sjokkert er latterlig, det er som ikke å vite hva man spiser en rett med...

– Det er en mangel på oppdragelse i vår klasse...

– Og å tolerere for meget, er å utsette seg for kritikk. Du skal ikke gifte deg med noen av dem...

– Og ikke har jeg lyst til det, tante, sa Anita uten å kunne beherske seg, og angret straks hun hadde sagt det.

Doña Agueda smilte.

– Det der med å ha lyst, skal du holde for deg selv, utbrøt doña Anuncia, som hadde reist seg igjen og latt Werther falle på gulvet.

– Du er svært hovmodig, tilføyet hun.

– La henne bare være; den som ikke lar seg trøste...

– Du har rett; de er frekke. Men det viktigste er at du ikke glemmer det jeg har sagt deg. Før du går inn i Markisens hus, må du legge av deg det dystre uttrykket og den avvisende tonen, siden det er impertinent. Det som er utmerket, helt utmerket, og du ser hvordan vi roser det som er utmerket, er at du offentlig beholder din strikte holdning som ikke fortjener færre lovtaler av publikum enn ditt ansikt og elegante figur.

– Ja, min venn, avbrøt doña Agueda, det gjelder å trekke fordel av de gaver som Herren har ødslet på deg.

Ana holdt på å dø av bluferdighet. Disse lovtalen var som det verste martyrium. Hun følte seg som om hun ble utbudt på offentlig auksjon. Doña Agueda, og søsteren, snakket i det vide og brede om den sannsynlige verdi av den skjønneten de mente var deres verk. For doña Agueda var Anas skjønnet som en av hennes beste kjøttpølser. Hun var like stolt over dette ansiktet som hun var over en av sine blodpølser. Resten, det at hun var så slank, det skyldtes adelsrasen, sa doña Anuncia, som mente hun var slank, siden hun var mager.

Når de drøftet slike affærer, var de som en slags koblersker i salongformat, som bare adskiller seg fra den andre typen ved at den er lydløs, og de to frøkner fikk et preg av heks som antydte hvordan de ville se ut i alderdommen; peisilden kastet skyggene av dem på veggen i karikert form, og blafringen av flammene og deres gester, skapte et inntrykk av heksesabbatt.

Hva mennene angikk, og særlig indianerne, hva de ikke likte, måten å gjøre dem myke på, hva man skulle godta på forhånd, hva man skulle tolerere etterpå, ble diskutert i det vide og det brede, og hele tiden endte det med at de to understreket at den store innsikten de hadde, bare skyldtes at de hadde studert andres handlinger.

– Forøvrig har din tante Agueda og jeg aldri vist noen interesse for ekteskapet.

Slik fikk den foreldreløse piken en innføring i korrekt opptreden.

Den natten gråt Ana i sin seng slik hun hadde grått da hun var i doña Camilas makt. Men hun hadde spist en meget god middag. Da hun våknet, kjente hun den deilige dovenskapen som nesten var den eneste glede hun hadde kjent i sitt liv. Siden det ikke var noen grunn til ikke å stå opp tidlig, og arbeidet kalte meget tidlig på henne, forsøkte hun å våkne langt tidligere enn det var nødvendig for å nyte morgendråmmene mens hun lå innhyllet i lakenenes milde varme.

En for en avviste hun de komplimenter som de unge adelsmennene og de små advokatene i Vetusta, og alle andre som så henne, overøste henne med; men når hun våknet, innhyllet hennes vellystige oppvåkning sjelen i duftende røkelse fra alle de lovprisninger som kom fra så mange lepper, og ble konsentrert til én, og med henrykkelse åndet hun den duften inn. Og siden historien bør våge å fortelle alt, slik Tacitus forordner, skal man da vite, skjønt hun var kysk av temperament, fant hun en utsøkt glede i å

få bekreftet det berettigede i alle disse lovtaler. Hun forstod all den glød som gjennom blikk, eller gjennom mysteriøse ord alle unge menn i Vetusta gav til kjenne. Men kjærligheten? Var dette kjærligheten? Nei, den lå fremdeles langt inne i fremtiden. Den måtte være for stor, altfor skjønn til å befinne seg i nærheten av det ynkelige livet som holdt på å drukne henne, blant alle de tåpeligheter og småligheter som omgav henne. Kanskje ville kjærligheten aldri komme, men hun ville heller miste den enn vanhellige den. All hennes tilsynelatende resignasjon var inne i henne en urokkelig pessimisme: hun var blitt overbevist om at hun var dømt til å leve blant tåpelige mennesker; hun trodde på den allment utbredte dumhetens overmakt; hun hadde rett overfor alle, men hun befant seg under, hun var den beseirede. Dessuten var hun mer enn noe opptatt av sin fattigdom og sin forlatthet; hun tenkte først og fremst på å befri tantene for den byrden hun var, det barmhjertighetsverk de for hver dag kunngjorde med større høytidelighet.

Hun ville løsrive seg. Men hvordan skulle det skje? Hun kunne ikke opprettholde livet ved å arbeide; før ville familien Ozores myrde henne; det fantes ingen annen passende måte å komme seg ut av dette enn å gifte seg eller gå i kloster.

Men Anas fromhet var allerede vurdert og dømt av kompetente myndigheter. Tantene, som hadde fått nyss om noe av den forbigående mysticismen, hadde gjort narr av den på en grusom måte. Dessuten var pikens falske fromhet blitt komplisert av den største og mest latterlige feil en velbåren frøken kunne ha i Vetusta: litteraturen. Dette var den eneste virkelig alvorlige last tantene hadde oppdaget hos henne og den var straks blitt rykket opp med roten.

Da doña Anuncia på Anas nattbord fant et hefte med vers, et blekkhus og en penn, viste hun seg like bestyrtet som om hun skulle ha sett en revolver, en kortstokk eller en flaske brennevin. Dette var noe for mannhaftige kvinner, for vulgære menn, for

plebeiere. Om hun så hadde røkt, kunne ikke frøknenes forbløffelse ha vært større. «Tenke seg til, en litterat i Ozoresfamilien!»